

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. VI. De Characterè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Qui Baptismus reviviscens eodem natura instanti operetur gratiam, quo suam contritio vel sacramentum per quod reviviscit.

ti Sacramento, Pœnitentiæ scilicet, debet resuscitare Baptismum veluti mortuum in instanti A, & in eodem instanti naturæ causatur gratia correspondens: ergo non potest in illo eodem instanti naturæ pariter suam gratiam causare Baptismus reviviscens; veluti qui in instanti A: resuscitatus, non potest operari, nisi in sequenti naturæ instanti B: cum sicut prius naturæ debet causa esse, antequam operetur, sic & resuscitari. Resp. quod Baptismus resuscitetur non tamquam mortuus, sed tamquam impeditus & præteritus, existens in divina acceptatione; adeoque eodem instanti, quo impedimentum tollitur, operatur: illud ipsum enim erat carentia dispositionis, quæ tollitur formaliter per ipsam dispositionem. Quare si reviviscat Baptismus per aliud Sacramentum, v. g. Pœnitentiæ, eadem attritio tollit fictionem reddendo subjectum dispositum, sicque Baptismum præteritum reddit ipso instanti naturæ causantem effectum, quo Sacramentum Pœnitentiæ, quatenus ad utrumque seu utriusque effectum eodem instanti naturæ disponit.

QUESTIO VI.

De Characterere.

59. Quis sit Character.

EXPLICATIS iis quæ concernunt primarium Sacramentorum effectum, scilicet gratiam, explicanda sunt ea, quæ concernunt eorundem effectum secundarium, qui dicitur Character. Quod est vocabulum græcum; latinè idem significans, quod figura seu nota. Unde ad Heb. 1. ubi Latinus Interpres habet: *Qui cum sit splendor gloriæ & figura substantiæ eius, in Græco loco figuræ est Character.* Est autem in præsentem signum quoddam spirituale mediante Sacramento anime impressum indelebiter, quo homines consecrati distinguuntur ab aliis. Quod quidem non in omnibus Sacramentis imprimitur, neque etiam in uno solo, sed in omnibus & solis initerabilibus, ut jam patebit.

60. Illum imprimunt sola tria Sacramenta initerabilia.

DICO I. Tria Sacramenta initerabilia, Baptismus scilicet, Confirmatio & Ordo, quando validè conferuntur, imprimunt in anima Characterem. Ita expressè definit Florentinum in Decreto de Armenis, & Tridentinum sess. 7. can. 9. de Sacram. in genere: & antea idem determinaverat Innocentius III. c. Majores, de Baptismo, agens in speciali de isto Sacramento.

Scotus de hoc non dubitavit, fundans rationem in auctoritate Ecclesiæ.

Veritas hæc ex Scripturis convinci non potest: uti nec ex claris & expressis Patrum auctoritatibus, quin secundum se in alio sensu possent explicari: ut optimè Scotus d. 6. q. 9. num. 13. & 14. Facile enim Patres exponi possent, quod ipsum Sacramentum v. g. Baptismi vocent Characterem

quo ob signatur. Ideoque Doctor, qui definitionem Florentini & Tridentini non viderat, rectè concludere esse necessarium ponendum Characterem, quantum pro tunc occurrebat, ob solam auctoritatem Ecclesiæ scilicet cap. Majores cit. juncto cap. Ad abolendam, de Hæreticis, ubi perpetuo anathematis vinculo innodantur aliter de Sacramentis Ecclesiæ sentientes, quam sentiat Sancta Romana Ecclesiæ; cujus profectò auctoritas est certissima. Ut proinde immeritò Præpositus q. 63. art. 1. sic referat Sententiam Scoti, quasi videatur existimare doctrinam de Characterere solum esse probabilem. Quare etiam Scotus n. 17. dicit, quod ponendi Characterem necessitas est hæc, quia Ecclesiæ ponit. Et subdit: Sufficit enim auctoritas Ecclesiæ; adducitque Augustinum l. contra Epist. Fundamenti c. 5. dicentem: *Evangelio non crederem, nisi me Ecclesiæ Catholice commoveret auctoritas.* Quamquam præmittat, non post spectando tunc temporis expressè & in terminis definita, evidenter necessario probari ex creditis.

Nihilominus etsi verum sit Ecclesiæ auctoritatem in hoc negotio habere partes præcipuas; eâ tamen suppositâ intelligimus mentem sanctorum Patrum sine dubio fuisse in eadem significatione de Characterere loqui, ac traditionem Ecclesiæ (in qua hæc veritas fundatur) conservare. Plurima ejusmodi testimonia, accedente sensu Ecclesiæ satis clara, vide apud Bellermium l. 2. de Sacram. c. 21. Suarez disp. 11. sect. 10. Nobis pauca sufficiant. Cyrillus Hierosolymitanus Præfat. in Catech. §. Magnum, enumerans Baptismi effectus ait: *Magnum est propositum hoc Baptisma, capere vitæ liberatio, peccatorum remissio, mors peccati, anime regeneratio, vestimentum candidum, signaculum sanctum & indelebile; omnis autem effectus Baptismi alius à characterere est delebilis.* Et Augustinus l. 6. de Baptismo c. 1. ait: *Dominicum Characterem à falsariis depradatoribus suis toris acceperat.* Loquitur de baptizato ab Hæreticis; & addit, *Characterem tamen dominicum in ea, ove, agnosci potius, quam improbari.* Similia docet Epist. 23. & Epist. 204. ait: *Oves Christi estis, Characterem Dominicum portatis, in Sacramento quod accepistis.* Et Tract. 5. in Epist. 1. Joan. de baptizato ait: *Si autem non habet, Charitatem scilicet, Characterem quidem impositum habet, sed desertor vagatur.* Eundem characterem militari comparat l. 2. contra Epist. Parmenianum c. 13. circa med.

Pro eadem veritate, suppositâ Ecclesiæ traditione consensu adferri possunt Scripturæ; quamquam nec eâ suppositâ convincentes; scilicet ad Ephes. 1. in quo & creditores signati estis spiritu promissionis sancto etc. Et cap. 4. Nolite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in diem redemptionis. Et 2. ad Corinth. 1. Qui unxit nos Deus, qui et signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris. Ubi

Ubi Apostolus agens juxta quosdam de Baptismo, juxta alios de Confirmatione, juxta alios de utroque assignat tres effectus, scilicet unctionem per gratiam sanctificantem, signationem, seu (ut verbum Græcum sonat) sigillationem per Characterem, dationem pignoris, id est, juxta varios testimonium bonæ conscientie. De his plura videre est in *Commentario ad locum Scoti citatum num. 15. & seqq.* Videri etiam potest ad initium quaestionis.

Ratio efficax hujus veritatis assignari non potest præter institutionem Christi traditione & auctoritate Ecclesie nobis perspectam. Communiter equidem allegatur, quod fatentibus etiam Hæreticis, quædam Sacramenta sint omnino initerabilia, cujus ratio est Character, ut determinat *Florentinum & Tridentinum supra*. Alia autem solida ratio hujus rei dari non potest: nam quantumvis Baptismus v. g. sit ingressus in Ecclesiam, ut respondent Hæretici, cur baptizatus si non habeat Characterem nequit egredi, ac deinde reingrediens iteratò baptizari? Præsertim si fructus Sacramenti non sit alius, quam ejus applicatione excitare fidem remissionis peccatorum contentæ in promissionibus Christi.

Nihilominus absolutè loquendo potuisset Deus instituire, ut non nisi semel quis validè baptizaretur, esto non daretur in Baptismo Character: quæ enim apparentia repugnantia? E contra, etsi Baptismus Characterem conferret, potuisset tamen illum Deus sic instituire, ut posset repeti, sive hoc modo, ut quando repeteretur, non daretur Character, utpote jam datus: sive ut daretur secundus: etsi enim primus sufficiat, posset de superabundanti dari secundus: plura enim, dum vult, potest Deus, quam quæ ad aliquid sufficiunt. Vel sanè Character secundus deserviret ad designandum secundum Baptismum; ita ut ex signorum numero indicetur numerus Baptismorum. Sicut peregrini Hierosolymitani toties signum in brachio recipiunt, quoties peregrinationem confecerunt.

Congruentia hujus triplicis Characteris optima assignatur & explicatur à *Scoto d. 6. q. 10. num. 12.* quia per tria dicta Sacramenta constituitur homo irrevocabiliter in certo gradu ac munere in Ecclesia Christi ad spiritualia quædam munia activè aut passivè obeunda, non sic per reliqua quatuor. Per Baptismum quidem deputatur homo, ut sit filiusfamilias ac domesticus Christi, accipitque potestatem ad discipulanda cetera Sacramenta. Per Confirmationem deputatur, ut sit miles Christi, fidemque fortiter profiteatur & propugnet. Per Ordinem denique constituitur familiaris præfectus, ad eandem regendam, Sacramenta & alia bona communia distribuenda, aliosque ad familiam admittendos. Sic enim & olim qui

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

deputabantur ad certa officia & obsequia principis, solebant certis signis ab aliis discerni; v. g. milites notabantur principis characterem eis impresso: & etiamnum magistratus & famuli sæpè certis signis discernuntur.

Itaque præcipuum Characteris munus est, ut sit sigillum seu signum spirituale designans suum subjectum: ita ut Angeli intuentes Characterem Baptismi v. g. (idem cum proportione est de duobus reliquis) ex eo tamquam signo videant hominem esse de familia Christi, habere jus ad auxilia & suffragia communia &c. De quo & aliis officiis Characteris vide *Scotum d. 6. qu. 10. num. 13.* An autem præfata significatio Characteris competat ei ex natura sua, an verò solum ex divina institutione, est inter Doctores controversum. Sed cum ad minus difficillimum sit intelligere, quòd hujusmodi signum naturale sit possibile (Plures existimant absolutè possibile non esse) neque ex ullò capite colligatur, quòd character de facto tale sit, censendum potius est, esse sigillum ex instituto: tum quia id sufficit, supposità notitià institutionis talis signi ad discernendum v. g. baptizatos à non baptizatis: tum quia est facilius, adeoque ceteris paribus præferendum in explicatione fidei; præsertim in materia Sacramentorum, quæ ipsa sunt signa ex instituto. Immo ex multorum sententia ipse effectus principalis Sacramentorum, scilicet gratia, non est signum naturale divinæ amicitie, sed ex Dei ordinatione. Estque hæc de Characteris Sententia communis, contra *Salas & Lugo*.

Petes, an circumcisio impresserit characterem? Resp. id esse valde incertum: cum *D. Thomas q. 63. art. 1. ad 3.* & plerique alii hoc negent: nec suppetat ex aliquo capite solidum affirmandi fundamentum. *Scotus* nihilominus *sup. q. 9. n. 21.* obiter insinuat, non tamen assertivè statuit, contrarium posse dici. Quod videtur posse conjectari ex eo, quòd Circumcisio fuerit janna veteris Legis, per quam homines adscribentur in peculiarem familiam ac populum Dei; sicut Baptismus est in Lege nova. Quamvis autem aliqui Patres significant Circumcisionem obsignasse solam carnem, & in eo à Baptismo distinguant: loquuntur tamen de signatione per gratiam, quam adultis, saltem aliunde justificatis ab originali, vi suâ non conferebat, immò nec parvulis ex primaria institutione; prout dictum est circa initium hujus Tractatus. Neque hinc sequitur circumcisos non debuisse baptizari: quia per circumcisionem necdum erant adscripti in familiam Christi ac Ecclesiam novæ Legis; quod proinde per Baptismum fieri oportebat: qui etiam perfectiorem ac diversæ speciei imprimit Characterem; sicut di-

P 3 versu

66.
Officium
Characteris,

An sit signum naturale, an ex instituto.

67.
An Circumcisio impresserit Characterem.

versi Ordines diversos specie imprimunt Characteres.

Nihilominus hoc de Circumcisione (ut dixi) incertum est, cum de eo non habeatur aliquid firmi in auctoritate. Alioquin videretur id pariter extendi posse ad remedium Legis naturæ, veluti per quod etiam homines adscribebantur Ecclesiæ Dei ac Religioni, quodque similiter non erat iterabile, scilicet cum simili fructu.

68.
Character non est mera denominatio extrinseca, sed forma realis.

DICO II. Character sacramentalis non est mera denominatio extrinseca aut ens aliquod morale ex susceptione Sacramentorum initerabilium resultans, unde homo censetur à Deo deputatus ad suum cultum sive ad sacras actiones. Ita communiter Theologi contra *Durandum dist. 4. q. 1.* qui appellat relationem rationis, more loquendi antiquis Theologis in similibus consueto, etsi à parte rei solum velit excludere realem qualitatem, non autem præfatam conditionem moralem ex divina deputatione: ex qua similiter David electus in regem obtinuit nomen & dignitatem regiam velut aliquid morale ipsum moraliter afficiens. Quam quidem *Durandi* sententiam non posse sine errore defendi propter locutiones Conciliorum censet *Suarez* & alii Recentiores: Alii tamen illam à graviore censura liberant. De quo quidquid sit, omnino tenenda est communis doctrina. Quæ

69.
Probat ex locutionibus Conciliorum in sensu obvio intellectus.

Probat: quia Concilia definiunt Characterem esse signum spirituale & indelebile impressum in anima; quæ etsi aliquo modo quadrare possent in denominationem moralem ex divina ordinatione sic resultantem, ut nullâ humanâ potestate impediti vel auferri possit, secus quam dignitates vel potestates politicæ: propriè tamen ut sonant accepta denotant physicam impressionem alicujus notæ realis ac spiritualis; prout indubiè quilibet non præventus censeret. Confirmatur: tum quia Doctores Catholici constanter hoc sensu verba Conciliorum intellexerunt: tum quia ipsi Hæretici, contra quos in iisdem agitur, intelligunt sententiam Catholicorum de aliquo physico & reali, & hoc sensu impugnant. Deinde iidem Hæretici facile admitterent ens aliquod rationis seu denominationem extrinsecam in anima baptizati resultare ex Baptismo, quem docent initerabilem. Quàmvis simul misceant alios errores, præsentem non excusantes; quod scilicet Baptismus tantum valeat ad excitandam fidem; quod Confirmatio, & juxta Nonnullos ex ipsis Ordo non sit Sacramentum, saltem quo deputetur quis ad conficienda Sacramenta; quod denique is, qui juxta illos fuit sacerdos, possit fieri laicus. Etenim his non obstantibus, etiam errarunt circa Characterem baptismalem; & tamen non negassent, qualem affirmavit *Durandus*.

In quo tum à Catholice, tum ab ipsis Hæreticis sunt intellecta.

Hi denique ens aliquod morale ex Baptismo resultum non negarunt.

70.

Arriaga d. 17. sect. 3. potissimum se fundat

in eo, quod *Trid. sess. 23. c. 3. & 4. & can. 1. & 4.* manifestè condistinguat potestatem perpetuam & irrevocabilem (quam *Durandus* vocat denominationem extrinsecam & Characterem) ab ipso Characterem. Ait enim: *Si quis dixerit vel per hoc Sacramentum potestatem non concedi, vel semel ordinatum posse fieri laicum, vel Characterem non imprimi, anathema sit.* Illa enim particula *vel* denotat distinctionem inter potestatem irrevocabilem & Characterem. Verùm prædicta verba non sunt *Tridentini* in terminis. Quod etiam *c. 3.* nil habet ad propositum. Solum *can. 1.* definit in Ecclesia non esse officium tantum, & nudum ministerium prædicandi, sed esse potestatem aliquam consecrandi & absolvendi. Et *c. 3.* ex eo quod Sacramentum Ordinis imprimat Characterem, damnat asserentes potestatem Sacerdotum tantum esse temporariam, vel hos fieri posse Laicos. Quod quidem rectè faceret, etsi potestas indelebilis non foret à Characterem distincta. Similiter *can. 4.* damnat dicentes *per sacram Ordinationem non imprimi Characterem, vel eum qui Sacerdos semel fuit, laicum rursus fieri posse.* Idque rectè; quantumvis revera non esset inter potestatem & Characterem distinctio. Nec mirum, aut novum, sed familiare etiam ipsi *Tridentino*, errores conexos, aut etiam non distinctos, sed diversimodè ab Hæreticis expressos distinctè à Conciliis damnari; præsertim si non sit certum esse formaliter indistinctos. Ut roindè non urgerent verba *Tridentini*, etsi in terminis essent, qualia *Arriaga* refert:

DICO III. Character sacramentalis non est relatio realis, sed ens absolutum, nempe qualitas aliqua spiritualis. Ita communiter Doctores.

Prima pars de relatione reali probatur: non enim potest dici relatio transcendentalis: nam subjectum est ab illa realiter indistinctum, nec potest sine illa existere, ut g. homo sine risibilitate: cum tamen Character distinguatur realiter à suo subjecto, possitque subjectum sine illo existere.

Non est etiam relatio prædicamentalis: ad hanc enim non datur motus sive actio, sed ipsa necessariò resultat ab extremis: Character autem juxta *Tridentinum* animæ imprimitur, adeoque terminat propriam actionem, eamque procedentem non ab extremis, sed liberè à Deo, qui velut causa principalis Characterem imprimit, Sacramento instar instrumenti morales, vel juxta Alios physici, concurrente.

Non denique est relatio extrinsecus adveniens: quàmvis enim illa rectè dici possit animæ imprimi, sicuti dicitur corpori imprimi certum ubi aut situs; ceteraque quæ Characteri tribuuntur, possint isti relationi accommodari: ut bene ostendit *Scottus q. 10. num. 3. & seqq.* ubi (ut patet inspicienti

cienti textum) solum problematicè disputat; quo pacto, non obstantibus rationibus ab eo præallegatis & solutis, posset dici Characterem esse respectum extrinsecus advenientem, ut habet num. 9 in fine: eò quòd sic ponendo saltem omnes conditiones salvantur, quæ communiter attribuuntur Characteri. Dein num. 13. & seqq. procedit secundum sententiam, quæ ponit ipsum esse formam absolutam, eamq; qualitatem; ut proinde immeritò citetur in proposito hujus partis Conclusionis. Est, (inquam) illa ita se habeant: nihilominus sine ratione poni non debent hujusmodi entia modalia & imperfecta, quæ implicet etiam per Deum existere sine subjecto: maxime cum enti absoluto aptius seu magis conveniant, quæ Concilia attribuunt Characteri; & consonet communis Doctorum sensus.

73. Secunda pars (in quam magis inclinat Scotus sup. num. 13. cui proinde adherent ejus Discipuli communiter) probatur: quia cum non substantia, utpote existens in alio ut subjecto: neque quantitas, eò quòd hæc nequeat esse in anima, quæ est spiritualis: neque etiam relatio, ut ostensum est; sequitur, esse qualitatem. Deinde nihil tam propriè dicitur animæ imprimi, eam ornare, notare, & ab aliis distinguere (quæ tribuuntur Characteri) quam qualitas.

74. Ad quam verò speciem qualitatis Character pertineat, disputant Doctores; qui in varias abierunt sententias. Valdè verosimile est, juxta modernam specierum qualitatis distinctionem, spectare illum ad tertiam speciem, quæ complectitur qualitates solum, aut principaliter ordinatas ad perficiendum sive ornandum subjectum; prout est Character, qui juxta Theologos passim & Scotum sup. q. 9. n. 18. non est physice activus; & consequenter poni non debet in prima vel secunda specie, ubi tantum ponuntur qualitates principaliter ordinatæ ad agendum. In quarta etiam specie (si tamen sit vera qualitatis species, quod non credo) ponitur figura quantitativa; qualis non est Character. Nec offert, quòd in tertii specie solum videantur ponendæ qualitates sensibiles: hoc enim falsum est: cur namque in ea non ponantur cognitiones & volitiones spirituales, sive humanæ, sive angelicæ, & generatim aliæ qualitates quæ principaliter dantur ad ornatum?

Multi nihilominus Doctores censent Characterem esse collocandum in prima vel secunda speciei qualitatibus. Quod idem videtur sentire Scotus sup. q. 10. n. 15. Sed loquitur secundum veterem & minus exactam Aristotelis, non autem secundum modernam specierum qualitatis distinctionem. De illa autem num. 14. præmiserat: Secundum veritatem illa divisio qualitatis in qua-

vis species non est propriè generis in species, sed est tantum secundum quosdam modos diversos convenientes diversis qualitatibus; & fortè eidem qualitati in se secundum essentiam possent competere plures modi, qui ponuntur in diversis qualitatibus, id est, qualitatum speciebus. Juxta illam itaque divisionem Character rectè vocari posset habitus, quia de difficili mobilis (ut ait Scotus n. 15.) seu difficulter mobilis est. Convenit quoque cum potentia naturali quòd etsi sit supernaturalis, tamen se habeat instar cujusdam potentiae saltem moralis activæ aut passivæ.

DICO IV. Subjectum immediatum Characteris est voluntas. Ita Scotus d. 6. q. 11. num. 4. contra Thomistas eum subjectantes in intellectu, & alios eum collocantes in intellectu & voluntate; ac denique contra Recentiores, quorum plerique docent eum habere essentiam animæ pro immediato subjecto.

Probatur: quia Character est quædam dispositio ad gratiam, tum ejusdem Sacramenti tamquam effectus naturæ prior & imperfectior disponens ad effectum perfectiorem ejusdem causæ; tum aliorum Sacramentorum, instar potentiae moralis ad gratiam illorum suscipiendam vel conferendam: ergo sicut gratia, à charitate indistincta, est in voluntate, sic & Character. Deinde Character baptismalis est signum vel fundamentum specialis obligationis animæ ad Christum, ut servet ejus legem; Character Confirmationis inducit obligationem Christianæ militiæ, & quodammodo confessionis indei; Character denique Ordinis tribuit potestatem moralem: omnis autem obligatio cadit primò & directè in voluntatem, adeoque in ea congruè ponitur obligationis signum aut fundamentum: sicut & potestas moralis operandi est in illa ut proximo subjecto.

76. Fundamentum aliarum Opiniorum nullam habent difficultatem. Nec juvat Recentiores, quòd Character non sit activus, adeoque videatur non debere recipi in potentiis, quæ sunt instrumenta ad operandum, sed in essentia animæ, quam perficit. Respondetur enim sufficienter perficere animam mediante voluntate, cui inhæret; præsertim cum voluntas juxta veriolem doctrinam animæ identificetur. Et licet Character non ordinetur ad operandum, ordinatur tamen ad gratiam, quæ est operandi principium. Deinde ipse Character moraliter aliquid agere videtur; quatenus v. g. movet Angelos, ut speciale habeant curam illuminandi & custodiendi eo insignitis, ipsumque Deum ad dandam illuminationem & gratias actuales.

DICO V. Character est indelebilis in hac vita, immo & in futura vita. Prima pars est certa ex Conciliis, Florentino & Tridentino supra, simpliciter definitibus Characterem

75. Subjectum Characteris, voluntas.

76. Fundamentum aliarum Opiniorum nullam habent difficultatem. Nec juvat Recentiores, quòd Character non sit activus, adeoque videatur non debere recipi in potentiis, quæ sunt instrumenta ad operandum, sed in essentia animæ, quam perficit. Respondetur enim sufficienter perficere animam mediante voluntate, cui inhæret; præsertim cum voluntas juxta veriolem doctrinam animæ identificetur. Et licet Character non ordinetur ad operandum, ordinatur tamen ad gratiam, quæ est operandi principium. Deinde ipse Character moraliter aliquid agere videtur; quatenus v. g. movet Angelos, ut speciale habeant curam illuminandi & custodiendi eo insignitis, ipsumque Deum ad dandam illuminationem & gratias actuales.

77. Character est in hac vita omnino indelebilis:

acterem esse signum indelebile: quod ad minus debet intelligi pro hac vita. Idem etiam ostenditur à posteriori ex eo, quod Sacramenta imprimentia Characterem nequeant iterari; cuius ratio est indelebitas Characteris juxta Concilia supra & Doctores. Denique à priori probatur ex eo, quod Character à solo Deo dependeat in fieri & conservari, nec habeat contrarium à quo possit expelli.

78.
Immo & in
aliis.

Secunda pars etiam non fit à Conciliis definitiva, docetur tamen communiter à Theologis cum *D. Thoma q. 63. art. 5. Scoti d. 6. q. 9. num. 19. & 20.* Probatur in primis à posteriori: quia Christianus vel Sacerdos qui post mortem miraculose revivisceret, non iterum baptizaretur aut ordinaretur; quod signum est Characterem post mortem manere. Quamvis id non videatur omnino efficax: eò quod forte quis respondere posset, in tali casu specialiter Characterem relinqui, aut certè reproduci: sicut etiam moriens extra statum gratiæ regulariter mox amittat habitum supernaturalem fidei, constat tamen relinqui aut reproduci in eo qui resuscitatur; cum hic omnino videatur suscitari cum habitu supernaturali fidei præhabito.

Deinde suadetur: quia post hanc vitam non habet Character contrarium, à quo expellatur: illud enim foret peccatum, per quod tamen demeritorie non expellitur, uti gratia; immo in ipso etiam actu mortaliter peccaminoso, v. g. sacrilegà Sacramenti susceptione, imprimitur, ac nequidem per peccatum apostasiæ deletur.

79.
Aliud quo-
ad hoc est de
fide ceterisq;
donis gra-
tie.

Dices: Character saltem non manet in damnatis, uti nec fides & alia dona supernaturalia. Resp. Characterem manere; cum ex se sit indelebilis: secus quam fides & alia dona; quæ cum demeritorie possint etiam in hac vita deleri, potiori jure auferentur à damnatis. Deinde dona ista tendunt principaliter ad operationes, quæ damnatis sunt impossibiles. Denique per se inchoant, & disponunt ad justitiam ac amicitiam Dei, damnatis nullatenus convenientem. At Character etiam seculari, nec ita proprie, disponat suo modo ad gratiam, principaliter tamen est in signum potestatis seu muneris accepti, quod in familia Christi exercuit sive baptizatus, sive confirmatus, sive ordinatus. Unde manente fide principali, manet, Beatis quidem ad gloriam seu decorem aliqualem, damnatis autem ad confusionem; ut rectè *D. Bonav. d. 6. p. 1. art. 1. q. 5. ad 4.* Quemadmodum in signe militare magni ducis iis qui strenue pugnarunt est ad gloriam, etiam tempore pacis; ignavis autem vel desertoribus ad ignominiam.

80.
Qui poterit
Character

Sed restat scrupulus, quomodo Character cedet damnatis ad opprobrium: cum neque ipsi illum in se, neque alii in ipsis

illum videre possint: eò quod Character, veluti forma supernaturalis, non possit videri natura cognosci; non sit autem verisimile Deum specialiter elevare potentiam damnatorum ad eliciendam notitiam supernaturalem. Resp. in primis posse creari damnatis confusionem ex hoc quod sciant se à beatis videri tamquam insignitos signo Christi. Deinde forma supernaturalis potest actu naturali videri juxta dicta in materia de Angelis, adedque potest Character videri à dæmonibus & animabus damnatorum; & ab his post resumpta corpora abstractivè cognosci, aut fortè intuitivè divinà ordinatione. Immo dato, quod formæ supernaturalis nequeant naturaliter videri, adhuc non apparet improbable *Præpositio q. 63. num. 25.* Deum ad majorem damnatorum cruciatum peculiariter concurrere, ut Characterem videant. Adde, quod *Arriaga d. 17. num. 28.* putet non esse plane certum, quod Character sit forma supernaturalis: cum tam illa, quam naturalis aliqua & spiritualis qualitas potuisset ad id muneris ex institutione assumi. Quamvis communiter & rectè id supponatur, veluti congruens Ordini gratiæ, ad quem spectat Character; qui insuper à solo Deo est producibilis.

QUESTIO VII.

An Remissio venialium sit effectus Sacramentorum?

NON dubitant Theologi, quin in quantum saltem Sacramentis peccata venialia remittantur, scilicet per Baptismum, Confessionem, Eucharistiam & Extremam Unionem; quod quæ ratione verum sit, agendo de singulis in particulari patebit.

De aliis vero tribus Sacramentis, Confirmatione, Ordine & Matrimonio non est res adeò explorata. Quamvis communior opinio Theologorum affirmet: eò quod remissio venialium sit maximè consona & proportionata his Sacramentis, veluti vivorum & amicorum Dei, ut ex vi ipsorum non tantum crescat amicitia, sed etiam auferantur leviores offensæ inter amicos conpossibiles. Alia autem ratione, sive ex natura Sacramentorum, sive ex aliqua doctrina revelatâ quis eam desumere tentet, non potest hæc opinio efficaciter probari.

Habet etiam eadem doctrina difficultatem, quod gratiæ habitualis, quæ per hæc Sacramenta conferuntur, non habeat oppositionem cum peccatis venialibus, immo consistat cum actuali eorundem complacentiâ; cum tamen venialia non tollantur, nisi per aliquid cum eis impossibile. Nec dici potest impossibile cum illis esse extrinsecam condonationem Dei, quæ remittit